

FLORAE CYTHEREA:

ο μεγάλος κρυφός πλούτος των Κυθήρων

Ένας περίπατος στο πιο ευωδιαστό διαδικτυακό μονοπάτι

ΟΙ ΤΑΞΙΔΙΩΤΕΣ ΣΤΑ ΚΥΘΗΡΑ βρίσκονται μπροστά σε πανέμορφες παραλίες, κρυστάλλινα νερά, μορφολογικά δημιουργήματα, εναλλαγές τοπίου, αβίαστη αρχιτεκτονική, πολιτιστικές και πολιτισμικές εικόνες, δρώμενα παράδοσης και γευστικές εκπλήξεις. Λίγοι όμως θα παρατηρήσουν την απίστευτη και ιδιαίτερη χλωρίδα που κατακλύζει μονοπάτια, πηγάιες, πετρώτοιχους και βράχους. Και ακόμη λιγότεροι θα ξέρουν ότι κυκλοφορούν ανάμεσα σε σπάνια βότανα, ενδημικά φυτά, θεραπευτικές πύες και μοναδικά ηλιουδιά.



Κι ενώ το αυτοκίνητο κατευθύνεται με ταχύτητα στη δημοφιλή παραλία, στον απόκρημνο κοιλπίσκο, στους καταράκτες, στους νερόμυλους, στο κάστρο, στο εστιατόριο κάτω από τον πλάτανο, ή από τις μουριές, κανείς από τους

επιβάτες δεν παρατηρεί τον πολυετή μανδραγόρα, το βαλσαμόχορτο, το σαλέπι, τον απήγανο, την καμπανούλα των βράχων, την ξινίθρα, τη βαφική αγκάνα, την άγρια λεβάντα, την τρομακτική κι αηλόκοτη ομορφιά της έμπουσας, το βουρλόμορφο ρύθρο, τα 60 διαφορετικά και μοναδικά είδη από ορχιδέες και τα απίστευτα πολυσιδηά μανιτάρια. Και σε μέρη όπου δεν πλησιάζει όχημα, κανείς ταξιδιώτης, ούτε και ο πιο ρομαντικός δεν θα έχει την ευκαιρία να δει το ενδημικό πανέμορφο κιτρινοροδόχουδο που ζει πάντα, την σεμπρεβίβα, γιατί αυτή προτιμά την απομόνωση σε απόρθητους βράχους και γκρεμούς.

Εφόσον λοιπόν προσπεράσατε μερικά από τα μοναδικά δημιουργήματα της κυθηραϊκής γης, σας προτείνουμε να μη χάσετε την ευκαιρία να τα γνωρίσετε έστω και διαδικτυακά. Και δεν θα βρείτε μόνο εικόνες και ονόματα, παρατσούκλια και θεραπευτικές πρακτικές, αλλή και πλούσιες συνδέσεις με τη γεωγραφία, ιστορία, μυθολογία, φυτολογία, παράδοση και μαγειρική.

Ας πάμε λοιπόν μια ξεκουράστη βόλτα στον πλούσιο και εντυπωσιακό ιστότοπο που έχει στήσει ένας άνθρωπος μόνο και μόνο επειδή εκτίμησε κι αγάπησε «τους μικρούς θησαυρούς που περνούν απαρατήρητοι»: <http://floracytherea.blogspot.gr/>



Κρισίμως κινδυνεύοντα



Σ.Φ.: «Πρόσφατα απευθύνθηκα προφορικά και με γραπτή ανάρτηση στο ιστολόγιο στους αρμόδιους λειτουργίας του Κάστρου της Χώρας και ζήτησα να προστατευτεί το φυτό *Centaurea redempta* ssp *cytherea*, ένας υπέροχος αγκαθωτός θάμνος που υπάρχει μόνον στο Κάστρο και θεωρείται ένα από τα 6 περίπου στενότοπα ενδημικά των Κυθήρων. Βρήκα πολύ θετική ανταπόκριση από την κυρία Παπαδημητρίου,

Προϊσταμένη στην Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. Βέβαια αυτό είναι μια μεμονωμένη ενέργεια και πρέπει να τονίσω ότι θεωρώ σωστότερο τέτοιες ενέργειες να είναι συστηματικά οργανωμένες από ένα υπεύθυνο φορέα.»

Βασίλειο Μανιταριών



Από το 2012 ασχολήθηκε και με το βασίλειο των μυκήτων έναν κόσμο συγκλονιστικής ομορφιάς για τον οποίο στα Κύθηρα είναι γνωστά ελάχιστα πράγματα.

Σύντομα θα παρουσιάσει με φίλους από την Ολλανδία και την Ελβετία μία επίσημη ανακοίνωση σε επιστημονικά φόρα σχετικά με το πλήρες φωτογραφικό αρχείο των μανιταριών.

Στο νησί υπάρχουν ελάχιστα μανιταροσυλλέκτες και αυτοί ενδιαφέρονται κυρίως με τα βρώσιμα είδη μανιταριών.

Η Σταυρούλα Φατσέα, Διευθύντρια στο Γυμνάσιο Κυθήρων και καθηγήτρια γαλλικών, εδώ και δεκαετίες έχει εθικαστεί από τη μοναδικότητα της βλάστησης του νησιού. Παρατηρεί με λεπτομέρεια, χαρτογραφεί και σημειώνει, φωτογραφίζει και ερευνά, μελετά τις ονομασίες, μεταφράζει, αποδίδει με δόκιμους ή αυτοσχέδιους όρους και καταγράφει κάθε φυτό, μικρό, εξαιρετικό, άγριο ή σπάνιο, ενδημικό ή ξενόφερτο. Όπως ισχυρίζεται η ίδια, «η μετάφραση των λατινικών ονομάτων είναι δική μου σύμφωνα με την ετυμολόγηση που κάνω κάθε φορά και δεν μπορεί να θεωρηθεί δόκιμη. Το κάνω για διευκόλυνση των αναγνώστων που δεν έχουν εντυπώσει στη Βοτανική και στα Λατινικά!»

Ήδη από τα φοιτητικά της χρόνια, η Σταυρούλα ασχο-

Corte O. SUITES

Το Corte O είναι χτισμένο στην πιο ήσυχη και γραφική συνοικία της Χώρας, στο Βούργο, λίγα μέτρα από το Κάστρο. Το κτήριο, που χρονολογείται από το 18ο αι., μετατράπηκε το 2006 σε ξενώνα. Αποτελείται από 3 μεγάλες σουίτες και ένα δύκλινο δωμάτιο με μεγάλες βεράντες και υπέροχη θέα.

ΧΩΡΑ ΚΥΘΗΡΩΝ
τηλ. 2736-0-39139
τηλ.-fax: 2736-0-39130
κιν.: 6947-627353
e-mail: info@corteo.gr
www.corteo.gr

Οι Ξελογιόστρες της άνοιξης και άλλα 60 είδη

Ειδικά σε ό,τι αφορά στις επίγειες ορχιδέες το νησί θεωρείται παράδεισος καθώς έχουν καταγραφεί, από ξένους κυρίως φυσιολάτρες και βοτανολόγους, πάνω από 60 είδη.

Σχετικά με τις τοποθεσίες και ειδικά για τις ορχιδέες η Σταυρούλα Φατσέα έχει πλήρη κατάλογο εμφάνισης των ειδών με ακριβείς συντεταγμένες ώστε κάθε μελετητής να μπορεί να τις απολαύσει. Το μικροκλίμα της κάθε περιοχής και η σύσταση του εδάφους επηρεάζουν πολύ και την ανάπτυξη αλλή και την ποιότητα ιδιαίτερα στα αρωματικά βότανα.



λήθηκε με θέματα οικολογίας, εναλλακτικών τρόπων καλλιέργειας και αειφορίας. Το 2010 ξεκίνησε το ιστολόγιο "Flora cytherea" επειδή, όπως πολύ χαρακτηριστικά τονίζει, οι περισσότεροι από εμάς γνωρίζουμε λίγο ή καθόλου την αξία της χλωρίδας του νησιού με αποτέλεσμα η έλλειψη γνώσης να οδηγεί σε σχετική αδιαφορία για την προστασία της.

Το 2003 άρχισε να φωτογραφίζει ανθισμένα φυτά, τα οποία στη συνέχεια προσπαθούσε να ταυτοποιήσει. Αναζητώντας τα τοπικά λαϊκά ονόματα κατάλαβε ότι ακόμα και μεγαλύτεροι σε ηλικία άνθρωποι γνώριζαν ελάχιστα για τη χλωρίδα του νησιού. Επιθυμώντας να μάθει και η ίδια περισσότερα ξεκίνησε τη μελέτη αρχικά από βιβλία που βρήκε στα βιβλιοπωλεία και στη συνέχεια από περισσότερα εξειδικευμένες εκδόσεις μέσω του διαδικτύου. Συνειδητοποιώντας τις απίστευτες δυνατότητες του διαδικτύου, σκέφτηκε να μοιραστεί τις γνώσεις που κι η ίδια αποκτούσε, ώστε περισσότεροι άνθρωποι και ιδιαίτερα οι νεαροί μαθητές της να γνωρίσουν το θαυμάσιο κόσμο των φυτών.

«Ως εκπαιδευτικός θεωρώ ότι η γνώση και η πληροφορία πρέπει να διαχέεται με κάθε τρόπο. Για τους λόγους αυτούς δεν υπάρχει κανένας περιορισμός για αναδημοσίευση ή χρήση των περιεχομένων εκτός ίσως από το δεοντολογικά ορθό να αναφέρεται το όνομα του ιστολόγιου όταν χρησιμοποιείται υλικό του.

»Δεν είμαι βοτανολόγος, ούτε έχω σχετικά ακαδημαϊκά προσόντα αλλή προσπαθώ κατά το δυνατό οι πληροφορίες που περιέχονται στο ιστολόγιο να είναι επιστημονικά ακριβείς. Σχόλια και διορθώσεις από τους αναγνώστες είναι πολύ ευπρόσδεκτα και όταν διασταυρώσω την ορθότητα της διόρθωσης τροποποιώ αμέσως την αρχική ανάρτηση.

Η βοτανική και η ταξινόμηση των ειδών είναι μια διαρκώς εξελισσόμενη επιστήμη και είναι φυσικό να υπάρχουν ακόμα και αντικρουόμενες απόψεις σχετικά με την ταξινόμηση ενός είδους ή το επιστημονικό του όνομα».

Το Πολύγαθα της Εθένης

Το γένος *polygala* περιλαμβάνει πάνω από 500 είδη πολλή από τα οποία είναι εξαιρετικά εντυπωσιακά και καλλιεργούνται σαν καλλιπωστικά. Το περίφημο *Polygala helena*, το Πολύγαθα της Εθένης, από τους πιο μικρούς εκπροσώπους του γένους, είναι στενότοπο ενδημικό των Κυθήρων. Περιγράφηκε από τον βοτανολόγο Greuter τη δεκαετία του 1960. Είναι ένα από τα 50 σπανιότερα, απειλούμενα είδη της Μεσογείου. Έχει χαρακτηριστεί CR (κρίσιμα κινδυνεύον) γιατί ο βιότοπός του, εξ όσον γνωρίζουμε, περιορίζεται σε δύο μόνο μικρές περιοχές των Κυθήρων οι οποίες μάλιστα δέχονται ισχυρές πιέσεις λόγω πυρκαγιών και τουριστικής ανάπτυξης. Δυστυχώς το φυτό δεν περιλαμβάνεται στους διεθνείς ή εθνικούς καταλόγους προστασίας που σημαίνει ότι έχει αφαιρεθεί στη μοίρα του. Ορισμένα είδη χρησιμοποιούνται στην παραδοσιακή ανατολική θεραπευτική ως ισχυρό δυναμωτικό ίσης αξίας με το τζινσενγκ. Η ρίζα του φυτού θεωρείται ότι ενδυναμώνει τη θέληση και την ορμή του ανθρώπου να πραγματώσει υψηλούς στόχους, βοηθώντας την καταπολέμηση παιδιών συνηθειών και αγκυλώσεων.



Με όραμα Το 2000 η Σταυρούλα Φατσέα πρότεινε τη δημιουργία Οικολογικού Πάρκου στα Κύθηρα. Η πρωτοποριακή αυτή πρόταση όμως έμεινε ανεκμετάλλευτη. Ήταν όμως το έναυσμα για τη δημιουργία του ιστότοπου, στον οποίο μέχρι σήμερα έχει καταγράψει περί τα διακόσια φυτά και δεν αποκλείει και μια έντυπη έκδοση αυτής της δουλειάς.

Στο Γυμνάσιο Κυθήρων προσπαθεί στα πλαίσια των περιβαλλοντικών προγραμμάτων να εμπνεύσει στους μικρούς μαθητές την αγάπη για τη φύση και την ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος. Έχει φτιάξει ένα μικρό Βοτανικό Κήπο με τα παιδιά και εκεί παρακολουθούν την ανάπτυξη περίπου 50 ειδών του μεσογειακού οικοσυστήματος.

Αντί επιλόγου Ο ιστότοπος μάς ανοίγει ένα μοναδικό παράθυρο στη σπάνια και ανεξερεύνητη χλωρίδα του νησιού. Παρόλο που αυτή η βόλτα μας είναι μικρή, σίγουρα ανοίγει τα μάτια μας να παρατηρήσουμε και να απολαύσουμε. Αλλή και την καρδιά μας ώστε να διαφυλάξουμε τους μικρούς αυτούς θησαυρούς. Και ίσως κάποια μέρα να αξιωθούμε να τα δούμε αληθινά δίπλα μας σε ένα Οικολογικό Πάρκο ή σε ειδικές προθήκες σε ένα Μουσείο Φυσικής Ιστορίας, και ακόμη καλύτερα και στα δύο, εδώ στον τόπο που τα έσπειρε ο Δημιουργός.

Μαριάννα Χαλκιά Λούπα

COSMO service

OTE TV Digea

Επισκευές επαγγελματικών & οικιακών ηλεκτρικών συσκευών • κεραίες • δορυφορικές εγκαταστάσεις • ενοικίαση & πώληση ηχητικών εγκαταστάσεων

Panayiotis Kominos 6978.29.20.04
Tel: 27360.33.909